

שמואל סביון / אנו היינו הראשונים

הוא גורף שחת, נוהג מחרשה, רועה עדר, בוצר ענבים וכיו. השמחה היתה גדולה והשכיחה מלבנו את תלאות הלילה שעבר, על כן לא ייחסנו כל חשיבות לעובדה שב- הגיענו אחרי גסיעה ארוכה למועדון הציוני בבאב אל-וואד באלג'יר, כבדו אותנו בחצי מצה וזנב סרדין.

את הזמן הנותר עד שעות הערב הקדשנו למשלוח גלויות הביתה ואחדים מאתנו - לבקר בבית המרחץ התורכי של הרובע כדי להסתיר מאבק ומעייפות הדרך.

עם לילה הועמסנו על משאית לעינינו החשדניות של שומר מקוף ויצאנו ליעד בלתי ידוע. גם הפעם הושבנו חברי יצחק ואני ראשונים ליד דלת המשאית כדי ליצור רושם שאנו חבורת צופים היוצאת למחנה קיץ.

איני זוכר כמה זמן נסענו באותו לילה, אך עם עלות השחר, לאחר גסיעה מסוכנת בדרך מפותלת, הגענו ל"חוזה". התהרגשות היתה גדולה, וגם כאן לא ייחסנו כל חשיבות מיוחדת לכך שניתן לנו לישון על מח- צלות קש כשמעל לראשינו מתוחה יריעה של ברזנט בין שיחי הבתה שכיסו את הגבעה שהגענו אליה.

אדרבה, אני כצופה וותיק אפילו מצאתי שזה הולם את חיי הצופים והחיים החלוציים המצפים לנו בא"י. באותה שעה עוד טרם ידענו שבמקום זה ועל המחצלת זו עתידים אנו לישון חודש תמים. ואכן, חיש מהר נגזז החלום הפסטורלי של חוות ההכשרה. לעת בוקר מצאנו את עצמנו בפינה גידחת של אלג'יריה בקרבת הכפר הערבי טנס שבשם "מחנה טנס". במקום הבשר, החלב, הגבינות, היר- קות והפירות ומיני המאכלים הטובים המ- צויים בדרך כלל בחווה חקלאית, נאלצנו להסתפק ב-100-150 גרם לחם ליום ובאס- ריות ופתייתים מעושנים שבושלו בסירי ענק על מדורת עצים.

מים ניתנו במשורה מלכתחילה. לאחר ימים יבשה הבאר הערבית ממנה שאבנו עד כה מי שתיה ובשול. על רחצה כבר לא דברנו מזמן. אחר כך התחילו להביא לנו מים בתוך חביות שהכילו פעם בנוזן או נפט והמים היו כה מעופשים ומסריחים עד כי העדפנו לסבול צמא ובלבד לא לשתותם. לאחר מכן גילינו מעין קטן בקרבת הכפר הערבי ומאו. היינו נוהגים לכתת רגלינו מס- פר קילומטרים על קיבה ריקה כדי לרוות את צמאוננו. וכמוכן שאחרי כמה שעות שוב הציק הצמא.

מחמת הרעב הכבד ששרר במחנה, הוציא כל אחד את שארית כספו כדי לקנות אצל ערבי הסביבה פיתות, דבלת תאנים, תמרים, סוכריות או כל דבר שאפשר לאכלו. כאשר

בדומיה ובלא הגה עד עיירת הגבול אוג'דה. כאן נוכחתי לראשונה שהחבורה גדלה ול- קבוצה הקטנה שיצאה מ"ספרו" נתוספו צעירים רבים אחרים מכל ערי מרוקו. סם אבוטבול שנועד להיות מדריכנו בגניבת הגבול נתן את הוראותיו האחרונות. כאשר יצאנו אל- מחוץ לעיירה: עלינו לעבור את הגבול תוך העמדת פנים כאילו אנו קבוצת צופים הנמצאת בטיל שגרת, לפיכך יש להתלבש בצורה ספורטיבית ולשאת את כל החפצים על הגב. עלינו לצעוד בשורה כצו- פים אמיתיים, ומאחר ומצאנו שהשיר "פרח בכובע ושירה על השפתיים" מוכר, הוחלט לשירו כל אימת שניתקל ברכנו בערבי או בשומר גבול כלשהו. חברי יצחק ואני שהש- תייכנו לתנועת הצופים ובאנו מצויידים בתלבושת ובכל הסמלים והאבזורים של התנועה, צעדנו ראשונים משום שהיינו הצעירים ביותר בקבוצה.

מצב הרוח היה מרומם ביותר ומלבד כמה התנגשויות קלות עם הערבים פה ושם שגר- רו אחריהם את שירת "ההימנון" של הקבו- צה, התנהלה המסע ללא תקלות. אולם לאחר הליכה מאומצת של שעות אחדות התחילו להוצר רווחים בין השורות, נעלים לא מאומנות להליכות ארוכות התחילו לוחצות, ראשוני הפילות התבקעו, ובאפילה שירדה עלינו אפשר היה לשמוע רק את הנשימה שכבדה וזאת גרירת הרגליים על הכביש. את- דים הסירו את נעליהם והלכו יחפים; החד- זקים יותר סחבו את תרמילי החלשים, אך המסע נמשך...

הרעב התחיל להציק לאחר שמלאי האוכל אזל, אולם המחשבה שעוד מעט ונעבור את הגבול ונגיע למחוז הפצנו עודדה את רוחנו והפיתח בנו כוח לא ליפול מרגלינו.

אחרי הליכה של למעלה משש שעות שדמו לבצח היינו עוד רחוקים ממטרתנו. חלוצים גשלו קדימה לאתר את המקום המ- יועד ללינת הלילה אך אחרי מספר שעות נוספות של הליכה מאומצת שהתנהלה תוך שינה וטמטום חושים מוחלט, הגענו לחווה חקלאית של יהודי אלג'יריה. עייפים ורצוצים הודחלנו אל הגורן ומצאנו מנוחה בתוך הקש החם והרך.

תם המסע המפרך. עברנו בשלום את הגבול של מרוקו והיינו באלג'יריה בה שלטו הצרפתים.



למחרת עם שחר, המשכנו דרכנו עד לעיירת הגבול האלג'ירית מרנייה ושם עלינו לרכבת שהביאה אותנו ללא בעיות לאלג'יר העיר. בדרך שוחחנו בינינו על החווה החק- לאית בה אנו עתידים לשהות תקופת מה כדי לקבל הכשרה חקלאית לפני עלייתנו לא"י. כל אחד מאתנו כבר ראה את עצמו

ספינת המעפילים הקטנה, שבורה ומבו- תצה, דפנותיה משוקעים ומעקי ספוגיה עקו- רים, נגררה בעצלתים במפרצה של עיר הכרמל ע"י המשחתת הבריטית. היא נקשרה אל הרציף שהמה חיילים בריטיים. חמושים והעברת המעפילים לאונית הגרוש החלה בדומית אבל.

תם מסעה של הספינה "יהודה הלוי", הספינה הבלתי-ליגלית הראשונה מצפון-אפ- ריקה שהביאה לחופי המולדת 430 מעפילים. ראשית המסע היה באחד הימים של אביב שנת 1947, מהעיירה הקטנה והשלווה סיפרו שבצפון מרוקו.

משהו קרה בעיירה הרגועה באותו יום; האנשים לא היו שקטים כמנהגם מימים ימימה: הזקנים, שרגילים היו לשבת בשלים בשער "המלאח" על גדות הנחל ולגלגל ספורי מעשיות גראו יותר רציניים וכבדי ראש; הצעירים הסתדרו ביניהם בקרנות הרחובות הצדדיים במקום לצבוא על דוכני החנויות או סביב לוח המודעות של הקול- גר; והילדים התנגבו בין הבחורים המבוג- רים יותר כדי לקלוט שמץ דבר משיחתם החרישית.

דבר לא רגיל קתחולל בעיירה השלווה מבלי שהשלחתי בתחילה לתהות על מהותו. אך אט אט החילוני לקלוט את הלחישת הר- עמת שהועברה מפה לאוזן: "שליח מא"י בא לעיירה", "מארגנים קבוצת צעירים לעליה לפלשתינה", "מחפשים מתנדבים לפלשתי- נה", "באו ימות המשיח...".

באותו לילה לא טעמתי דבר ושנתי נדדה. עם שחר החלטתי ויהי מה לעלות לא"י. אינני זוכר כיצד הצלחתי לשכנע את השליח מא"י לאשר את עלייתי למרות שרק בן 15 שנה הייתי. אמי מזכירה לי אותם נאומים גלגלים שנשאתי בימים ההם באוזניה בדבר המצווה החשובה לעלות לארץ אבותינו כדי לשכנעה לתנום על כתב הסכמתה לעלייתי ארצה.

יום אחד נקראתי לבית הכנסת העילי וה- נסתר, ושם הושבעתי לפני ארון הקודש הפ- תוח לא לגלות מאומה מכל מה שיתחולל להבא ולא לדבר עם איש אודות העליה. כעבור ימים אחדים קבלתי הודעה שהיציאה מהעיירה תהיה במוצאי תג הפסח, ולאותו לילה בחצות נקבע מפגש בתחנת הרכבת בעיר פאס הסמוכה. נאסר עלינו תכלית איסור להמצא יחד או להביא אתנו מלווים או בני משפחה. כל אחד חייב להשאר לבדו עד שעת היציאה של הרכבת כדי לא לעורר חשומת לב כלשהי. סימן ההיכר היחיד ביני- נו ובין המלווה יהיה שריקת השורה הרא- שונה של "התקוה".

בחצות הגופו דלתות הרכבת ולקול שרי- קת הסיסמה התרכזנו באחד הקרונות ונסענו